

## MARIA KATHARINA

De oude vrouw staat met haar kleine nichtje nors maar nederig tegenover de dochter van de goddelijke liefde. Die kijkt met haar kleine, kille ogen eerder afwezig dan meelevend op het tweetal neer. Dat de oude vrouw voortdurend 'Geloofd zij Jezus Christus' mompelt, hindert haar op een of andere manier en maakt haar ongeduldig. 'Het gaat echt niet, we hebben hier al te veel vluchtelingen opgenomen,' zegt ze op licht klagende toon, maar dan voegt ze er nog een geruststellend vriendelijk 'beste vrouw' aan toe.

De beste vrouw vergeet een deel van haar nederigheid en roept beledigd: 'Maar eerwaarde moeder-overste, wij zijn van hier! ... Ik dacht dat u me wel zou herkennen, ik heb toch jarenlang steeds die groente voor de werkmeisjes zo goedkoop geleverd.' Oei, ik zei toch niet afvalgroente, denkt ze bezorgd en snel en heftig vervolgt ze: 'Vluchtelingen, nee, zulk volk zijn we niet, wij zijn weggebombardeerd, het hele huis in puin en de moeder van dat kind hier was nog binnen. Zelfs geen christelijke begrafenis heeft dat mens gehad, want we hebben zelfs haar benen niet meer kunnen vinden.'

'Jawel, tante, haar rechtervoet,' zegt het kleine meisje ijverig, om tegenover de eerwaarde zuster in geen geval iets onwaars te zeggen.

'Mond houwe jij!' zegt de tante dreigend, terwijl ze weer hoopvol naar de medaille op de borst van de moeder-overste kijkt.

'Ah, u bent dus van Vogel? Ja, nu herken ik u weer. Maar jullie moeten de afgelopen jaren toch ook een onderkomen hebben gehad, nee echt, wij zitten helemaal vol. Voor een nijver iemand als u is het op het platteland toch veel gemakkelijker?'

'Nee,' zegt de oude vrouw, terwijl ze zenuwachtig haar neus af-

veegt, 'nee, op het platteland is er niks, niks voor mensen zoals wij, die hier in de stad zijn opgegroeid. Ze vinden ons daar allemaal schooiers en bedelaars. Met hangen en wurgen konden we bij een ver familielid in een stal trekken. En vorige zondag is die nog afgebrand ook, niet door ons, iemand moet hem in de fik hebben gestoken, nou ja, ik zou d'r wel méér over kunnen zeggen, maar dat heeft geen zin, als het om stadsmensen gaat, maken ze allemaal één front. De boer wil ons niet in huis hebben, terwijl die wel een auto heeft en een betegelde badkamer. Als de nieuwe minister in de zomer met vakantie komt, dan wordt-ie als een graaf behandeld. Goddeloos zijn ze allemaal geworden, omdat de oorlog ze heeft vetgemest.'

Door een zacht, ongeduldig geluid van de moeder-overste begrijpt ze heel snel dat ze zo niet verder komt en droog voegt ze eraan toe: 'Maar ik kan werken als een jonge vrouw, voor kost en inwoning pak ik alles aan.'

'Ik ook,' zegt het meisje, terwijl ze haar magere geitensnoetje een beetje opheft.

Wat ziet die er vroegrijp uit, denkt de moeder-overste, en met haar ronde, schone hand schuift ze de medaille onder haar zwarte sluier.

'Ik vraag het u om Christus' wil en omdat we burens zijn geweest,' dringt de oude vrouw aan. Dan herinnert de moeder-overste zich de dag dat de hele wijk door een verschrikkelijk bombardement werd verwoest en alleen het klooster als door een wonder gespaard bleef. Vanwege dat wonder en ook een beetje omdat het de lijdenstijd van de Verlosser is, loopt ze tenslotte naar de telefoon om de zuster-econoom te bellen.

De twee smekelingen staan ondertussen kleintjes en hoopvol bij de witgeverfde deur. 'We mogen vast blijven,' fluistert het kind, wat haar echter alleen maar een pijnlijke plek op haar schouder oplevert. Mag ik dan helemaal niks meer doen, denkt ze, en er komt een koppig verdriet in haar ogen.

En dan mogen ze inderdaad blijven. De moeder-overste komt terug en is de barmhartigheid zelve: 'U kunt meteen aan de slag in de waskeuken, ook het kind – hoe heet je? Minka? – nou ja, ook jij gaat dus na schooltijd aan het werk. In welke klas zit je? In de vierde al, goed zo, goed zo. Ga de Lieve Heer dan maar meteen bedenken in de kapel, want hier zal je het heel goed krijgen als je braaf bent. Hopelijk heb je geen grote mond meegebracht, want je gaat met onze pensionnaires naar de kloosterschool en dat zijn allemaal goede, vrome kinderen. Ik wil niet horen dat er daar eentje van bedorven wordt.'

'Ze is zo stil als een muis,' verzekert de oude vrouw, terwijl ze het kinderhoofd naar de hand van de moeder-overste duwt, die echter onwillekeurig terugdeinst, zodat Minka's gezicht alleen maar de opfladderende zwarte sluier raakt. 'Ja, ja, goed hoor,' zegt ze vriendelijk ongeduldig en dan schuift ze, meer met haar ogen dan met een beweging, het tweetal naar een binnenkomende andere dochter van de goddelijke liefde. 'Deze twee moet u naar de slaapzaal van de werkmeisjes brengen. Als er geen bed vrij is, moeten er maar twee betalenden samen in een bed. Vrouw Vogel blijft voorlopig bij ons, ze werkt in de waskeuken. Het kind gaat na schooltijd meteen aan de slag, geen zwaar werk, maar wel continu. Ik wil niet dat ze buiten de klas met de pensionnaires in contact komt. En laat niemand haar vertroetelen, u weet hoe je weeskinderen behandelt, goed maar streng, zodat ze tijdig wennen aan de hardheden van het leven.'

Nederig en snel begrijp je hier in het klooster wat de wijze hogere wil is. Zelfs de oude vrouw knikt met grote instemming, alleen het kind kijkt afwijzend en verbaasd, totdat ze als een ding de gang in wordt geduwd. Zo hebben die twee dus een thuis gevonden.

Lange, ongewone uren zijn verlopen. Minka heeft in de keuken afgewassen en daarbij een bord op de stenen vloer laten vallen. 'Dat

begint al goed,' zei de lange, magere keukenzuster, zonder dat ze eigenlijk boos was. Maar toen een andere, kleine zuster meteen de scherven opruimde en barmhartig troostte: 'Geef niet hoor, scherpen brengen geluk', toen werd die onmiddellijk gewaarschuwd: 'Niet verwennen, zuster, het is een weeskind.' Ergere dingen zijn er toen niet meer gebeurd.

Maar toch moet je hier altijd bang zijn, dat heeft het kind al begrepen. Ook nu nog, terwijl ze daarboven in het koor zo mooi zingen. Zouden die pensionaires daar voorin, met die mooie kleren aan, ook zo bang zijn? Wat zijn ze allemaal vroom! Maar ik mag ze niet bederven, bedenkt ze, en ze durft niet meer echt te kijken. Terwijl ze nu op de achterste bank in het versleten gebedenboek naar een bleek plaatje van de heilige Anna zit te staren, moet ze denken aan de hardheden van het leven. Wanneer zouden die komen, en hoe zien ze er eigenlijk uit? Ze zijn vast nog veel erger dan het breken van een bord dat niet van jou is. Wie zou er nu in de herfst het vee van boer-oom verzorgen? Zelf heeft-ie immers geen kinderen. Net goed, had-ie ons maar geen bedelvolk moeten noemen. En echte schoenen heeft-ie ook nooit voor me laten maken, alleen maar klompen, die maken zoveel lawaai, iedereen kijkt altijd als je eraan komt. Maar ik moet de Lieve Heer bedanken, zei ze. Morgen misschien...

'O hoofd vol bloed en wonden', zingen ze daarboven. Die heb ik gezien, denkt het kind, hoofden vol bloed en wonden. En terwijl vanaf het altaar de zegen wordt uitgestort, droomt ze dat er weer heel veel bommen vallen. Ze vallen maar, vallen maar, vallen maar. Elke zenuw in haar kleine lichaam trekt samen en veert weer op.

'Sla een kruis, sukkel, zit niet te slapen,' sist haar tante. Verward en gehoorzaam stamelt ze lukraak en halffluid 'Barmhartige Jezus'. De werkzuster in de op één na achterste bank maakt een beweging alsof ze zich wil omdraaien. Dan is de zegen afgelopen.

'Kijk eens wat een goed bed we hebben,' zegt de oude vrouw te-

gen het kind, maar eigenlijk is die lof bestemd voor al die armzalige en veel te dichtbij slaapzaalgenoten, daar zouden immers best een paar verklikkers tussen kunnen zitten.

Het kind denkt aan de stal en dat ze daar een slaaphoekje voor zichzelf had. Ook rook het daar naar hooi en nog een beetje naar koeien. Hier ruikt het anders. Vogels hoeft je hier al helemáál niet te verwachten, daarginds waren er heel veel en sommige bleven 's avonds nog heel lang kwetteren. Hier komt alleen maar een zorgelijke zuster binnen, die met gevouwen handen en alsof ze het voortdurend koud heeft tussen de rijen bedden door loopt en met een dunne, deemoedige stem een lang gebed uitsprekt. Ze bidden allemaal hardop mee, maar de meesten kijken daar heel lelijk bij. Als de zuster weg is, worden de stemmen luider en verschillen ze meer. Het is alsof er nu toch heel veel vogels bij elkaar zijn, boze, verdrietige vogels.

‘Schuif eens wat op,’ zegt tante, maar het is tante niet meer, het is boer-oom, die met een lange stok tussen een hele massa vogels loopt en ze een schuilkamer in jaagt.

Twee lange weken wonen ze nu al in het klooster. Tante is hier een beetje kleiner geworden, ook praat ze met een heel andere stem dan vroeger. Soms denkt het kind dat een van de andere, vreemde vrouwen het gestreepte donkere jak van tante heeft aangetrokken en daarmee rondloopt en de vreemdste dingen zegt, zoals ‘Ja ja, de Lieve Heer moet het wel heel goed met ons voor hebben’ of ‘Zoveel genade op je ouwe dag, zoveel genade!’ Niemand trekt zich godzijdank iets van die praatjes aan. Alleen Fischbein, van wie de anderen stiekem zeggen dat ze een oude, vergroeide draak is, schuift haar dan af en toe nog een stukje brood toe.

Tante wordt steeds kleiner, Minka telkens een stukje groter. Want ze wil groot worden, met en zonder brood. Snel en zo mogelijk plotseling. Want hier heeft ze veel geleerd... en heus niet op school. Daar moet ze helemaal achterin en in haar eentje in een